

Budapest, 1965. nov. 26.

Igen Tisztelt Kedves Professzor Ur!

Nagyon köszönöm kedves lapját és meleg hangu sorait. E megtisztelő kedvessége folytán csak még jobban sajnálom, hogy az akkori súlyos gondjaim miatt nem tudtam még több időt tölteni Professzor urral. Most már azok a gondjaim megszűntek, mert Édesapám részére sikerült egy jó orvost találnom, igaz, hogy pénzbe kerül, de így legalább nyugodt vagyok. Az elmúlt hetekben már dolgoztam is, sokat foglalkoztam a budai tahrir defterekkel és most sietek megírni azokat az eredményeket, amelyekre velük kapcsolatban jutottam.

Mindenek előtt sok gondot okozott három budai tahrir defter, mert ezek nincsenek keltezve, de a bennük található bejegyzésekből végre tegnap sikerült megállapítanom, hogy 1551-ben készültek és ami különös mind a három defter ugyanaz vagyis az eredetiről két másolat készült / én eddig csak úgy tudtam, hogy az eredeti tahrir defterről csak egy másolat készült<sup>X</sup>/. Ezt az 1551. évi tahrir deftert összehasonlítottam az 1562. évben készült tahrir defterrel, amelyet még Professzor ur volt szíves megküldeni. E két defterből minden válogatás nélkül kiírtam a budai náhiye falvai közül 27-et a mellékelte lapra és feltüntettem, hogy hány embert irtak össze 1551-ben és hányat 1562-ben és a két összeírás között számszerint mennyi a különbség. Az eredmény meglepő, mert az eltelt 11 év alatt a lakosság nem ~~was~~ lett kevesebb, mint azt általában hiszik. Az igaz ugyan, hogy 8 helységben a lakosság 380-nal kevesebb lett, de 19 helységben viszont 405-tel több lett. Külön összehasonlítottam még a négy nagyobb mezőváros<sup>X</sup> A budai vilayetről megmaradt legrégebbi tahrir defter az 1551. évi.

Cegléd, Nagykőrös, Kecskemét és Ráckeve összeírását és kiderült, hogy csak Cegléd lakóssága lett kevesebb 45-tel, a többi háromé viszont összesen 758-cal több lett. Most ezzel nem azt akarom bebizonyítani, hogy az eltelt 11 év alatt milyen szaporodás történt, hiszen közben kisebb nagyobb harcok is voltak, hanem azt, hogy Nagy szülejmán ~~akkor~~ uralkodása alatt az itteni helyzet korántsem lehetett olyan rossz, sőt a budai tahrir defterek inkább pozitív, mint negatív képet mutatnak. Ezért úgy gondoltam, hogy e két összeírást ki lehetne adni együtt olyan címen, hogy például a budai vilayet tahrir defterei Kanuni korában (a későbbi az 1580. és az 1590. évi összeírásokat pedig egy másik kötetben lehetne kiadni, mondjuk ugyancsak ilyen címmel a budai vilayet tahrir defterei III. Murad korában, ez azonban már egy kicsit negatív képet mutat, de hát az egész Oszmán Birodalom helyzete is rosszabb volt ebben az időben, de ennek a <sup>második</sup> kötetnek a kiadása egy külön kérdés lehet). Azt hiszem, hogy a budai vilájet tahrir defterei Kanuni korában című kötet kiadása 1966-ban éppen aktuális lehetne. Mivel én <sup>elő</sup>zkel a defterekkel már sokat dolgoztam, ezt a kötetet /az 1551. évi és az 1562. évi tahrir deftereket/ a nyár elejéig el tudnám készíteni és ha Professzor ur is tudna időt találni arra, hogy egy szép bevezetőt írjon hozzá Kánuniról és Buda elfoglalásáról etc. azt hiszem szép kötetet tudnánk produkálni.

Nemrégiben úgy döntöttek, hogy az ankarai egyetemre 1966. márc. 1-re kimegyek valószínű egy évre, bár az is lehet, hogy csak fél évre. Ez munkánkat mindenesetre megkönnyítené. A TTK-nak meghívás ügyében nem irtam, mert nem akarok beleavatkozni, majd erről szóban beszélünk.

Nagyon kérem Professzor urat szíveskedjék tájékoztatni véleményéről az említett kötetrel kapcsolatban. Jónak tetszik-e tartani és csináljam-e, mert az előforduló helyneveket csak az itthoni helységnév-tárak és térképek alapján tudom elolvasni. Szíves választ várva,

*minden jól kívánok és kérem későbbi úti feladatait. Remélem, hogy később már helyi és egyetemi katalógusok segítségével, valamint a katalógusokkal, ellenében operatív katalógus-Nagy Gyula*

| A helység neve:  | 1551-ben | 1562-ben | különbség |      |
|------------------|----------|----------|-----------|------|
| Buda             | 518      | 360      |           | -158 |
| Tétény           | 47       | 64       | +17       |      |
| Érd              | 28       | 36       | + 8       |      |
| Százhalom        | 10       | 12       | + 2       |      |
| Martonvásár      | 15       | 26       | + 9       |      |
| Zsámbok          | 99       | 72       |           | - 27 |
| Keszi            | 84       | 48       |           | -36  |
| Almás            | 58       | 133      | +75       |      |
| Szigedcse        | 18       | 37       | +19       |      |
| Adony            | 69       | 158      | +89       |      |
| Óbuda            | 104      | 78       |           | -26  |
| Pentele          | 36       | 58       | +22       |      |
| Venyim           | 91       | 94       | + 3       |      |
| Etyek            | 22       | 39       | +17       |      |
| Martonvásár      | 15       | 26       | +11       |      |
| Acsa             | 17       | 23       | + 6       |      |
| Györe            | 11       | 10       | +1        |      |
| Tordas           | 3        | 7        | + 4       |      |
| Ercsi            | 54       | 36       |           | -18  |
| Sóskut           | 32       | 38       | + 6       |      |
| Ágsszentpetre    | 17       | 26       | + 9       |      |
| Előszállás       | 44       | 82       | +36       |      |
| Földvár          | 172      | 162      |           | -10  |
| Vál              | 207      | 107      |           | -100 |
| Karácsonyszállás | 37       | 104      | +67       |      |
| Madocsa          | 45       | 40       |           | -5   |
| Bölske           | 176      | 180      | + 4       |      |
|                  |          |          | +405      | -380 |
| Cegléd           | 301      | 256      |           | -45  |
| Nagykőrös        | 210      | 304      | +94       |      |
| Kecskemét        | 469      | 752      | +283      |      |
| Ráckeve          | 670      | 1051     | +381      |      |
|                  |          |          | +758      | -45  |